

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-semper-fidelis/2022/174772,Uroczysta-gala-wreczenia-nagrod-Instytutu-Pamieci-Narodowej-Semper-Fidelis-Warsz.html>
03.05.2024, 15:57

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” - Warszawa, 5 grudnia 2022

Podczas uroczystości zostały ogłoszone nazwiska laureatów IV edycji Nagrody „Semper Fidelis”, przyznawanej za prowadzenie działalności na rzecz upamiętniania dziedzictwa Kresów Wschodnich.

ZWIĄZEK
POLSKICH
LOTNICEK

Nagroda Semper Fidelis

Alwida Antonina Bajor

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis”. List od Marszałek Sejmu odczytał Christian Młynarek, zastępca Szefa Kancelarii Sejmu – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezes IPN dr Karol Nawrocki podczas uroczystej gali wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Maria Wieloch, prezes Stowarzyszenia Rodzina Ponarska, podczas uroczystej gali wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” –

Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wiesława Korczak-Rowicka podczas uroczystej gali wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala wręczenia nagród Instytutu Pamięci Narodowej „Semper Fidelis” – Warszawa, 5 grudnia 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

5 grudnia 2022 poznaliśmy nazwiska laureatów Nagrody „Semper Fidelis”, ustanowionej przez Instytut Pamięci Narodowej w 2019 roku. Uroczystość odbyła się w Sali Kolumnowej Hotelu Belotto w Warszawie. Tegoroczną edycję objął patronatem honorowym Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki.

Podczas wręczenia nagród prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki podkreślił znaczenie Kresów dla polskiej kultury, tożsamości i historii:

Choć ten termin zmieniał się politycznie, geograficznie, administracyjnie, i przed wiekiem XIX i w wieku XX, to jak bardzo myślę się ci, którzy przywiązani są do encyklopedycznej definicji Kresów, w której czytamy, że jest to skraj państwa, są to tereny znajdujące się na skraju państwa bądź model – dla nas Polaków – minionej polskości, minionej rzeczywistości. Tak nie jest z wielu przyczyn, bowiem mówimy o Kresach, które stały się zasadniczą częścią naszego dzisiejszego świata, naszej dzisiejszej Polski także w XXI wieku.

Zwracając się do nagrodzonych prezes Instytutu Pamięci Narodowej powiedział:

(...) piękne dziedzictwo Kresów Wschodnich, duch Kresów tworzył i tworzy naszą dzisiejszą rzeczywistość. Także w tym

sensie głębokim, tożsamościowym, kulturowym, zasadniczym. I tego dowodem jesteście wy, drodzy Państwo, laureaci nagrody „Semper Fidelis”, którzy stawiacie Kresy w centrum swoich zainteresowań społecznych i zawodowych. (...) Opisujecie i pielęgnujecie nie taki świat, którego już nie ma, ale taki świat, który jest głęboko w nas, w naszych sercach, w naszych umysłach i w genotypie wolnych, niepodległych Polaków.

Do laureatów serdeczne słowa skierowała również Marszałek Sejmu RP, Elżbieta Witek. List w jej imieniu odczytał zastępca Szefa Kancelarii Sejmu, Christian Młynarek.

Mimo 60 lat zakazu mówienia o Kresach, czas pokazał, że pamięć o Kresach przetrwała i wiele osób nosi ją w pamięci i sercach. Do tego grona należą laureaci „Semper Fidelis”, którzy z wielkim oddaniem ratują polskie ślady, materialny i duchowy dorobek dawnych ziem Rzeczypospolitej i troszczą się o naszych rodaków na Wschodzie

- napisała marszałek Witek.

Podczas uroczystości zostało wręczone także wyróżnienie prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Otrzymał je prof. Włodzimierz Bolecki, historyk, krytyk literacki i scenarzysta. Wyróżnienie jest wyrazem docenienia odwagi badawczej w dążeniu do prawdy oraz obiektywne ukazanie życia i twórczości Józefa Mackiewicza, jednego z najwybitniejszych pisarzy emigracyjnych.

Galę wręczenia nagród zwieńczył koncert piosenek stworzonych przez Mariana Hemara.

Laureaci IV edycji nagrody „Semper Fidelis”

Nagroda Semper Fidelis

Alwida Antonina Bajor

Alwida Bajor

Alwida Bajor to polska dziennikarka, publicystka, tłumaczka i reżyserka radiowa działająca na Litwie. Ukończyła polonistykę w Wileńskim Instytucie Pedagogicznym. W 1964 r. rozpoczęła pracę jako dziennikarka w polskiej prasie w Wilnie. Była także redaktorką polskojęzycznych audycji radiowych oraz reżyserką słuchowisk w litewskiej rozgłośni „Vilniaus Varpas”. Do dzisiaj bierze czynny udział w życiu polskiej mniejszości narodowej.

Jest autorką kilku książek, około 2 tysięcy artykułów prasowych i recenzji oraz licznych przekładów z języka litewskiego i rosyjskiego na polski. Zasłynęła serią reportaży drukowanych w polskiej prasie na Litwie, m.in. cyklem ukazującym dzieje rodzin kresowych – Radziwiłłów, Tyszkiewiczów, Billewiczów, Piłsudskich, Dowgiałłów i Gasztowtów. Pisała o postaciach takich jak Adam Mickiewicz, Józef Mackiewicz czy Sergiusz Piasecki. Wiele uwagi poświęcała twórcom i miejscom ważnym dla polskiej kultury. W wydanej w 2016 r. książce „Szlakiem bohaterów »Potopu« Henryka Sienkiewicza” starała się sportretować szlachtę laudańską i ukazać silne związki pisarza z dziedzictwem Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Jest także scenarzystką sztuk wystawianych na deskach Teatru Polskiego w Wilnie, Polskiego Studia Teatralnego w Wilnie czy Teatru Polskiego w Moskwie.

Alwida Bajor wzięła udział w badaniach nad biografią Bronisława Piłsudskiego i współpracowała z telewizją japońską nad realizacją filmu dokumentalnego poświęconego tej postaci. W swojej pracy nieustrudzenie podąża tropami historii i szuka jej zapomnianych świadków. W ostatnich latach publikacje Alwidy Bajor są drukowane także w Polsce.

Laureatka Nagrody Literackiej Czesława Miłosza (1992) i Nagrody Literackiej im.

Witolda Hulewicza (2007). Dwukrotnie odznaczona Orderem Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej – Krzyżem Kawalerskim (2018) i Krzyżem Oficerskim (2022).

Nagroda Semper Fidelis

Jarosław Górecki

hm. Jarosław Górecki

Jarosław Górecki jest harcmistrzem wywodzącym się z Hufca ZHP Zgierz im. Wojska Polskiego, wieloletnim komendantem letnich obozów harcerskich na Wołyniu. Obecnie pełni rolę społecznego dyrektora Centrum Dialogu w Kostiuchnówce na Ukrainie.

W 1997 r. harcerze ze zgierskiego hufca przeprowadzili pod jego kierunkiem rekonosans cmentarzy żołnierzy Legionów Polskich na Wołyniu. Rok później druhowy i druhowie wykonali pierwsze prace porządkowe i renowacyjne na cmentarzu w Polskim Lasku w rejonie Kos-tiuchnowki. W kolejnych latach Jarosław Górecki wraz z rozrastającą się grupą harcerzy uporządkował cmentarze legionowe m.in. w Wołczecku, Maniewiczach i Koszyszcach. Harcerze wykonali wszystkie prace samodzielnie – często zmagając się z trudnościami terenowymi.

Pomimo ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 w ubiegłym roku odbyła się kolejna edycja „Harcerskiej służby na Wschodzie”. Polscy i ukraińscy harcerze porządkowali cmentarze, kwatery, groby i pomniki związane z walkami Legionów Polskich na Wołyniu oraz miejsca pamięci związane z wojną polsko-bolszewicką i II wojną światową. Opieką objęto także cywilne cmentarze na Wołyniu, Równieńszczyźnie i Tarnopolszczyźnie. W marcu tego roku harcerze przeprowadzili prace porządkowe w legionowej kwaterze cmentarza Na Górcie w Kowlu. Dzięki

zaangażowaniu hm. Góreckiego znacząco wzrosła świadomość patriotyczna młodego pokolenia, a cmentarze legionowe na Wołyniu zostały przywrócone zbiorowej pamięci.

Jako dyrektor Centrum Dialogu Kostiuchnówka Jarosław Górecki realizuje projekty edukacyjne, skierowane do młodzieży z Polski i Ukrainy. Angażuje się także w inne przedsięwzięcia propagujące historię Wołynia – był m.in. przewodnikiem ekip filmowych TVP realizujących edukacyjne filmy dokumentalne „Polska Góra była ich redutą... Kostiuchnówka 1916” czy „Chocim 1621”.

Nagroda Semper Fidelis

Wiesław Kapel

Wiesław Kapel

Wiesław Kapel od 2006 r. pełni funkcję wójta gminy Lubaczów. Jest inicjatorem i organizatorem wielu przedsięwzięć, dzięki którym Lubaczów i okolice stały się centrum kultury kresowej. Mieszkańcy gminy angażują się w prace nad odkrywaniem i zabezpieczaniem śladów przeszłości. Zapomniane dziedzictwo udało się wypromować m.in. przez budowę Kresowej Osady w Baszni Dolnej – odzwierciedlającej wielokulturowość dawnych rubieży Rzeczypospolitej Polskiej, odbudowę tzw. „Pastorówki” w Podlesiu, dzwonnicy oraz zabytkowej plebanii w Baszni Dolnej czy rewitalizację stacji kolejowej w Baszni oraz linii kolejowej nr 101 na trasie Jarosław – Sokal. Staraniem wójta na terenie powiatu umieszczono pomniki i tablice ku czci mieszkańców gminy Lubaczów, zamordowanych przez ukraińskich nacjonalistów z OUN-UPA podczas II wojny światowej.

Od 2008 r. organizowany jest Festiwal Dziedzictwa Kresów, trwający w Lubaczowie i okolicach przez cały miesiąc. Wiesław Kapel to inicjator licznych rekonstrukcji

historycznych, koncertów, wystaw, konferencji oraz innych wydarzeń kulturalnych i naukowych. Zainspirował mieszkańców Lubaczowa do stworzenia Oddziału Towarzystwa Miłośników Lwowa oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Kresy”.

Współtworzył takie projekty edukacyjne jak: „Kultura pamięci o dawnych Kresach”, „Kresowa OFFensywa kulturowa”, „Kresowa Niepodległa”, „Kresy w polskiej świadomości narodowej – dziedzictwo i współczesność”.

W trosce o zachowanie polskiego materialnego dziedzictwa kulturowego na Ukrainie zorganizował odbudowę kościółka w Hruszowie, pomnika Jana III Sobieskiego w Niemirowie i renowację zabytkowych nagrobków na tamtejszym polskim cmentarzu.

Wiesław Kapel aktywnie podtrzymuje więzi Lubaczowa z partnerskimi miastami na Ukrainie, Węgrzech i Słowacji. Jego wielką zasługą jest niesienie wymiernej, stałej pomocy rodakom na Wschodzie i stworzenie bezpiecznego azylu dla uchodźców z Ukrainy.

Nagroda Semper Fidelis

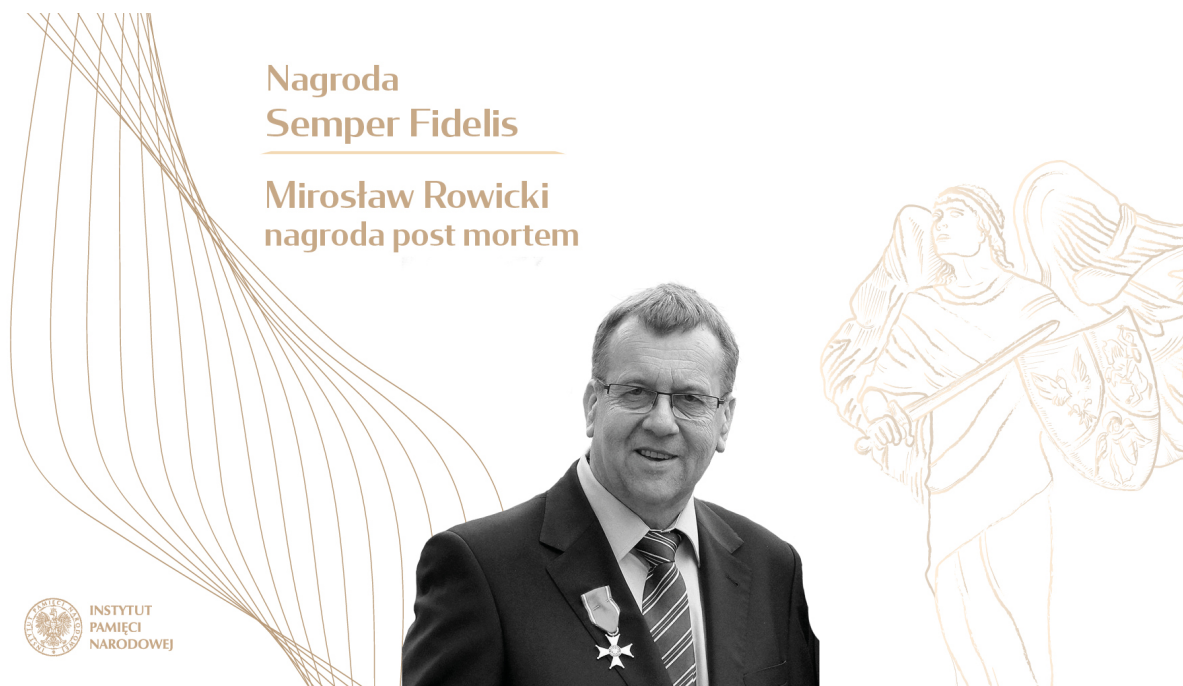
Stowarzyszenie Rodzina Ponarska

Stowarzyszenie Rodzina Ponarska

Stowarzyszenie Rodzina Ponarska powstało w 1994 r. Jego celem jest upamiętnianie polskich obywateli zamordowanych przez niemieckich okupantów i ich litewskich kolaborantów w latach 1941-1944 w Ponarach pod Wilnem. Spośród około 100 tysięcy ofiar 90% stanowili obywatele II RP narodowości polskiej, żydowskiej, romskiej, karaimskiej i tatarskiej. Dzięki organizacji udało się ustalić nazwiska ponad 460 pomordowanych.

Stowarzyszenie jest fundatorem pomników i tablic memoratywnych w Polsce i na Litwie. Jego członkowie wygłaszają prelekcje na temat zbrodni i wydają liczne publikacje. Helena Pasierbska – współzałożycielka i pierwsza prezes Rodziny Ponarskiej – napisała 4 książki, które w szczegółowy sposób omawiają przebieg mordów oraz przedstawiają sylwetki ofiar i sprawców. W 2014 r. z inicjatywy organizacji ukazał się „Dziennik” Kazimierza Sakowicza, naocznego świadka rozstrzeliwań. Dodatkowo w ostatnich 3 latach stowarzyszenie wydało broszury Andrzeja Chodackiego „Szkice Ponarskich Wspomnień – Biogramy”, „Szkice Ponarskich Wspomnień – Retrospekcje” oraz „Szkice Ponarskich Tragedii – Głgota”, które rozdawane są bezpłatnie podczas obchodów rocznicowych. Najważniejsze uroczystości odbywają się na Wileńszczyźnie i są organizowane przez stowarzyszenie we współpracy m.in. z Ambasadą RP w Wilnie, Instytutem Pamięci Narodowej, Związkiem Polaków na Litwie, Domem Kultury Polskiej w Wilnie, Fundacją Samostanowienie, Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W 2017 r. Stowarzyszenie Rodzina Ponarska zostało laureatem nagrody „Strażnik Pamięci” w kategorii „Instytucja”, a w 2021 r. otrzymało doroczną nagrodę Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w dziedzinie „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”.

Mirosław Rowicki - nagroda post mortem

Mirosław Rowicki (1953–2020) pochodził z Warszawy, był członkiem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, w latach 80. XX w. działał w podziemnych strukturach „Solidarności”.

Na Ukrainę przyjechał w 2000 r. i szybko stał się jedną z najważniejszych postaci polskiej mniejszości narodowej. Dbając o zachowanie polskiej tożsamości, prowadził jednocześnie aktywną działalność na rzecz dialogu i pojednania polsko-ukraińskiego.

Chociaż na Ukrainę przybył jako przedsiębiorca, jego fascynacja Kresami szybko przerodziła się w pragnienie stworzenia polskiej gazety. Był założycielem, wydawcą i redaktorem naczelnym „Kuriera Galicyjskiego”, który z czasem wzbogacił się o portal internetowy, kanał TV, radio i studio filmowe. Wydawał też jedyne na Ukrainie czasopismo w języku polskim skierowane do najmłodszych – „Polak Mały”. Prowadził ponadto relacje telewizyjne i radiowe z wydarzeń i uroczystości ważnych dla obu krajów.

Jego zaangażowanie w budowanie mostów między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą zaowocowało m.in. powstaniem Klubu Galicyjskiego – organizacji zrzeszającej polskich i ukraińskich publicystów, dziennikarzy i naukowców. Współorganizował także coroczne Spotkania Polsko-Ukraińskie w Jaremczy.

Przez wiele lat był partnerem Senatu RP w działaniach na rzecz Polaków na Ukrainie. Za rozwijanie dialogu między dwoma krajami, dwustronnej współpracy naukowej oraz upowszechnianie wiedzy o wspólnym dziedzictwie kulturowym został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2015), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (pośmiertnie) i Orderem „Za Rozbudowę Ukrainy” (2018).

Wyróżnienie

Wyróżnienie
Semper Fidelis

Włodzimierz Bolecki

prof. Włodzimierz Bolecki

Włodzimierz Bolecki jest historykiem i teoretykiem literatury oraz krytykiem literackim.

W stanie wojennym publikował pod pseudonimem Jerzy Malewski. Pełnił funkcję wiceprezesa zarządu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Zawodowo związał się z Instytutem Badań Literackich PAN, w którym w latach 1991–2014 kierował Pracownią Poetyki Historycznej. W 1995 r. objął profesurę na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego w Katedrze Literatury Romantyzmu i Współczesnej. Od 2005 r. pracuje także w Instytucie Literatury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Gościnnie wykładał w wielu uczelniach zagranicznych.

Włodzimierz Bolecki jest autorem prac o twórczości m.in. Witolda Gombrowicza, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Czesława Miłosza czy Brunona Schulza. Specjalizuje się w zagadnie-niach poetyki i historii literatury XX w.

Ponadto w dorobku laureata znajduje się pierwsza w Polsce monografia Józefa Mackiewicza, jednego z największych pisarzy emigracyjnych, którego Czesław Miłosz zaliczył do najwybitniejszych pisarzy polskich XX wieku. Bolecki dał tą publikacją dowód swej odwagi badawczej w dążeniu do prawdy, do obiektywnego ukazania życia i twórczości pisarza.

Profesor Bolecki w swoim dorobku posiada również scenariusze filmów dokumentalnych poświęconych Józefowi Mackiewiczowi („Jedynie prawda jest ciekawa”, 1996, reż. Robert Kaczmarek), Czesławowi Miłoszowi („Czesława Miłosza historia literatury polskiej XX wieku”, 1999, reż. Ewa Pytka-Chylarecka) oraz paryskiej „Kulturze” i Jerzemu Giedroycowi („Tratwa kultury”, 1996, reż. Adam Kuczyński).

W 2019 r. otrzymał Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za całokształt dorobku naukowego i działalność na rzecz nauki.

***

Instytut Pamięci Narodowej w 2019 roku ustanowił Nagrodę „Semper Fidelis” – honorowe wyróżnienie przyznawane osobom, organizacjom społecznym i instytucjom, które w szczególnie aktywny sposób dbają o zachowanie i upowszechnianie kresowej spuścizny. Co roku Kapituła Nagrody przyznaje pięć nagród, z których jedna może zostać nadana *post mortem*. Laureatów wyłania Kapituła Nagrody, na czele której stoi prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

Pamiątkową statuetkę i dyplom otrzymują corocznie osoby, instytucje i organizacje

społeczne, których działalność publiczna pozostaje zbieżna z ustawowymi celami IPN, i które swoją działalność koncentrują na upamiętnianiu dziedzictwa polskich Kresów Wschodnich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami.

Nagroda ma także walor edukacyjny. Chodzi o rozpowszechnienie wiedzy o wielowiekowej obecności Polaków i polskiej kultury na Kresach Wschodnich. Na Kresach pozostały relikwie dawnej Rzeczypospolitej – to źródło naszej tożsamości, tradycji, kultury. Wszyscy, którzy poświęcają się ratowaniu tych pamiątek, przywracaniu i utrwalaniu pamięci o historii tych ziem, zasługują na szczególne uznanie i wdzięczność obecnych i przyszłych pokoleń Polaków.

Retransmisja uroczystości na kanale IPNtv

[Więcej informacji o nagrodzie IPN „Semper Fidelis”](#)

Patroni medialni:

